

§ 12**Skillnadernas Stockholm**

Remiss från kommunstyrelsen (KS dnr 159-1334/2015)

Beslut

1. Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen
2. Omedelbar justering

Ärendet

Staden har tillsatt Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Med rapporten Skillnadernas Stockholm avser kommissionen att ge en samlad bild av skillnader i livsvillkor i Stockholms stad. Av rapporten framgår att det finns stora och växande skillnader inom Stockholms stad. Det framgår också att skillnaderna kan påverkas. Genom tidiga investeringar i människor under uppväxtåren kan vinster på längre sikt göras. När fler klarar skolan, väljer att utbilda sig vidare, arbetar och försörjer sig själva följer ett ökat välbefinnande och förbättrad hälsa. Färre hamnar i ett kostsamt utanförskap. En sådan socialt hållbar utveckling gynnar såväl enskilda personer som samhälle. Behoven av stadsövergripande prioriteringar och lokalt utvecklingsarbete är särskilt stora inom vissa delar av staden, däribland Rinkeby-Kista stadsdelsområde.

Ärendets beredning

Rinkeby-Kistas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 22 oktober 2015.

Dnr 1.5.1.-468-2015.

Förslag till beslut

Ordföranden Mia Päärni (S) yrkade bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Benjamin Dousa m.fl. (M) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Mia Päärni (S) ställde de båda förslagen mot varandra och fann att nämnden ställt sig bakom förvaltningens förslag.

Reservation

Vice ordföranden Benjamin Dousa m.fl. (M) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för moderaternas förslag enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar följande.

Stadsdelsförvaltningens förslag till beslut delvis godkänns

Därutöver anför följande

Stockholm ska vara sammanhållen stad

I budgeten för 2015 angav majoriteten att "För att synliggöra både behov och möjligheter ska staden tillsätta en social hållbarhetskommision med fristående forskare som granskar på vilket sätt staden kan bidra till en jämlik stad." En sådan formulering för närmast tanken till en fristående utredning, vars ledamöter är forskare, som på ett obundet sätt kan komma med rekommendationer. Istället har majoriteten nu beslutat om en kommission som i praktiken består av ett par ledande tjänstemän inom staden och att dessa ska "samverka" med fristående forskare. Risken är därmed stor att kommissionen kommer att presentera slutsatser och förslag som framför allt överensstämmer med den styrande majoritetens önskemål. Vi skulle vilja hävda att så redan är fallet.

Rapporten "Skillnadernas Stockholm" syftar till att ge en första övergripande bild av läget i Stockholms stad och den kommer att följas upp med vidare analyser och redovisningar längre fram. Vi tycker ambitionen är god men anser att politiska tolkningar bör lämnas utanför detta arbete tills vidare och att vi istället bör fokusera på de utmaningar som Stockholm de facto står inför. Dessvärre har inte den rödgrönrosa majoriteten lyckats förhålla sig neutrala eller ens sansade i sina långtgående slutsatser av rapporten utan tolkar faktaunderlaget så som det passar deras världsbild.

Att rapporten är skriven utifrån den nuvarande vänstermajoritetens världsbild och problemformuleringar märks på ett flertal ställen. Låt oss ta några exempel. När kommissionen förklarar bostadssegregationen som ett resultat av det minskade antalet hyresrätter i innerstaden, inte det låga antalet bostadsrätter i ytterstaden, väljer man att bekräfta den styrande majoritetens världsbild. Den implicerade lösningen blir att bygga fler hyresrätter i innerstaden, men inte att verka för fler bostadsrätter i ytterstaden. Så tar en förment neutral rapport på ett subtilt sätt politisk ställning.

Vi ställer oss vidare tveksamma till flera av de tolkningar som görs i rapporten, där fakta och siffror jämförs i syfte att bekräfta en, av majoriteten, redan dragen slutsats istället för att lyfta fakta utifrån den verklighet som visas. Jämförelser görs utifrån målsättningen att visa en så stor skillnad som möjligt istället för fokus att skapa en rättvisande bild av Stockholm. För oss är det avgörande att alltid arbeta för att alla ska få det bättre, inom alla delar av samhället utifrån varje persons förutsättningar och ambition. Den rödgrönrosa majoriteten arbetar aktivt för att bilda en stad i förfall, där inga insatser har gjorts för att motverka detta. Ambitionen att svartmåla det arbete som gjorts är tydlig.

Exempelvis dras slutsatsen att andelen hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd ökar. Det är visserligen korrekt och ett tydligt resultat av att Stockholms stad idag har den lägsta nivån av ekonomiskt biståndstagande sedan räkningarna började 1982. De som idag har ett behov av ekonomiskt biståndstagande är personer som står långt ifrån arbetsmarknaden av olika anledningar och som kräver djupare insatser för att ta sig tillbaka. Sådana tolkningar måste föregås av en bredare bild. Den rekordlåga nivån av antal hushåll med ekonomiskt bistånd gör att andelen hushåll med långa biståndstider (10–12 månader per år) ökat från 26 procent 1995 till 43 procent av det totala antalet biståndshushåll 2014. Men vi får inte glömma att Stockholm trots det har historiskt låga nivåer av ekonomiskt biståndstagande.

Trots detta hoppas vi att majoriteten läser kommissionens rapport med intresse. En av de mest intressanta slutsatserna rör det starka sambandet mellan stadsdelars socioekonomiska sammansättning och stads kvaliteter. Även utanför innerstaden går det att bygga stadsdelar med god tillgång till service, en bra blandning av bostäder och arbetsplatser, och nära till kollektivtrafik. Tyvärr har stora delar av det efterkrigstida Stockholm högst medvetet inte byggts på detta sätt, utan som isolerade öar där service och arbetsplatser lagts någon annanstans.

Indirekt innebär resultaten ett stort underkännande av såväl tidigare som nuvarande vänstermajoritetens stadsbyggnadspolitik. Det är den stadsbyggnadspolitiken, med miljonprogrammets prefabricerade hyresrättsenkla som flaggskepp, som lett till den segregation vi ser idag.

Lösningen är att arbeta för en mer blandad stad, där arbetsplatser flyttas ut till ytterstaden, där förtätning ger underlag för fler butiker och restauranger, och där reformer av hyressättningssystemet i nyproduktionen gör det möjligt att bygga nya hyresrätter i de mest attraktiva lägena samtidigt som fler bostadsrätter gör det möjligt för fler boende i ytterstaden att äga sitt boende.

Vi vill avslutningsvis påpeka att det är högst anmärkningsvärt att rapporten Skillnadernas Stockholm presenterades på stadens hemsida i juni i kommissionens namn, trots att kommissionen då ännu inte hade organiserats eller börjat verka.

Tyvärr anser vi på grund av ovanstående att risken är stor att kommissionen kommer att fungera som en utredningstjänst för vänstermajoriteten snarare än att komma med djärva och vetenskapligt underbyggda förslag på hur Stockholm kan bli en stad där alla har förmågan att förverkliga sina djupast liggande möjligheter. Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm bör med anledning av ovanstående göras om så att kommissionens ledamöter är fristående forskare. Stadsledningskontorets roll bör vara att bistå med

faktaunderlag. Ytterligare vetenskaplig expertis i särskilda frågor kan knytas till kommissionen vid behov.

Särskilt uttalande

Ordföranden Mia Pärni m.fl. (S) och ledamoten Demba Bah m.fl. (MP) anmälde ett gemensamt särskilt uttalande.

Rapporten ”skillnadernas Stockholm” går rakt in i hjärtat. Det är både sorgligt och uppfordrande som politiker i Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd att läsa den. För att vara positiv kan man säga: det är glädjande att man på allvar lyfter frågan om de stora skillnaderna vi har sett växa fram i Stockholm. Det är en utveckling som pågått i flera år och som kräver en medveten politisk strategi och ett politiskt mod för att vända.

Förvaltningen har i sitt utmärkta svar både lyft exempel på arbete som görs och behöver göras och tydliggjort flera av de utmaningar vi har. Rapporten går in i kärnan av ojämlikheten i staden och visar både på de problem med segregation och växande klyftor som vi ser i staden, där många stadsdelar frodas och mår bra, medan andra får större och större utmaningar inom många områden. Det är viktigt att kartlägga de problem vi har i olika stadsdelar men man måste också vidta de nödvändiga åtgärderna som behövs för att komma till rätta med problemen.

Staden växer och i allmänhet mår den bra; sysselsättningen ökar och inkomsterna stiger, men bland annat i vår stadel Rinkeby-Kista går utvecklingen åt motsatt håll. I Rinkeby lever 42% av barnfamiljerna i ekonomisk utsatthet och sysselsättningsgraden är 47% mot nästan 85% i staden. Stadsdelen har det lägsta antalet elever som lämnar grundskolan och inte har behörighet till gymnasiet, bara 78%. Eftersom vi vet att en gymnasieutbildning är mer eller mindre nödvändig för att kunna ta sig in på arbetsmarknaden är det naturligtvis oacceptabelt. Utmaningarna för skolorna i våra stadsdelar beror på många olika saker, men det finns några saker som vi alla nog kan se skulle förändra möjligheten för skolorna att lyckas bättre med sitt uppdrag. En stor utmaning i och med friskolesystemet och boendesegregationen kommer vara hur vi gör de kommunala skolorna i vår stadsdel attraktiva. Där tror vi att olika profiler kan vara en del av lösningen. Att arbeta medvetet med att skapa attraktiva profiler som drar till sig elever från närliggande stadsdelar och kommuner borde vara en prioriterad fråga. I vår stadsdel skulle man till exempel kunna göra en av högstadieskolorna till en skola med inriktning på programmering, en toppmodern skola med den bästa tekniken.

Att barn som halkar efter kunskapsmässigt får det stöd de behöver för att hålla takten med sina klasskamrater är en annan. Vi har de senaste åren haft förmånen att få driva pilotprojektet skola socialtjänst för att minska frånvaron

i högstadieskolor i vår stadsdel, det har varit framgångsrikt. Ett exempel på ett arbete som behöver permanentas. Det måste vara långt mer ekonomiskt att se till att ungdomar går ut skolan med behörighet till gymnasiet än att nästan garanterat slussa in dem i arbetslöshet.

Att få tillgång till särskilt stöd borde vara en självklarhet om det krävs. Förskolan är en viktig pusselbit i detta arbete. Att våra stadsdelar där andelen inskrivna barn i förskolan är låg får resurser för att arbeta uppsökande är viktigt. Likaså är det viktigt att utveckla arbetet med tvåspråkighet, att ha ett utvecklat språk och ett stort ordförråd när man kommer till skolan är en förutsättning för goda resultat. Det är möjligt att man i stadsdelar där få barn har svenska som modersmål behöver ännu mindre barngrupper än idag för att få en reell möjlighet att arbeta med språk. Även i förskolan är det oerhört viktigt att vi anpassar barngrupper och/eller antalet personal per grupp utifrån barngruppens förutsättningar.

Att man satsar mer resurser på komvux, SFI, yrkesutbildningar och arbetsmarknadsåtgärder är positivt, men även där har vi en lång väg att gå. Att höja sysselsättningen och sänka arbetslösheten kommer kräva nytänkande och ett ökat stöd till företag men också att det offentliga kan anställa fler. Detta är en nyckel för att kunna minska skillnaderna och få ett mer jämlikt Stockholm. Vi tror att både vår stadsdel och Stockholm skulle gynnas av att man satsar resurser på nyföretagande hos oss där idéer frodas men kapital och ibland även kunskap saknas för att kunna starta företag. Ett nyföretagarcentrum som är en förlängning av Stockholm Business Region där det finns rådgivning, mentorsprogram och eventuellt kontor att hyra kan med fördel förläggas till vår stadsdel. Det behöver satsas på både vanliga företag och sociala företag som kan vara en viktig part när det gäller att skapa arbetstillfällen för de som står långt från arbetsmarknaden. Det behövs också ordentliga utbildningslyft för de vuxna som har mycket låga utbildningsnivåer. Att satsa på yrkesutbildningar är ett annat sätt att säkra vägen till arbete. Det kan vara så att det är dags för ett nytt kunskapslyft. Inom många yrken saknas utbildad personal, där behövs det snabbspår. Det är kostsamma investeringar, men om de görs rätt, är de snart lönsamma.

Vi har i vår stadsdel fler fritidsgårdar än någon annan del av Stockholm. Men vi behöver ständigt fundera på hur vi ska utveckla de verksamheterna och se till att bemanningen är tillräckligt stor för att hålla hög kvalitet på verksamheten. Vi ska även jobba med tryggheten i våra offentliga rum. Att stadsdelen tillsammans med andra myndigheter och förvaltningar har fler arbetsplatser och lokaler i våra stadsdelskärnor kommer att förändra våra centrum. Tillsammans med medborgarvärdar, ungdomsvärdar, fältassistenter, Fryshuset, polisen, nattvandrare och andra ska vi trygga våra offentliga rum. Vi behöver utveckla vårt arbete för och mot kriminella och andra som hamnat

utanför, både för att det i längden blir mycket billigare och för att minska mänskligt lidande. Sociala insatsgrupper som arbetar med unga vuxna som vill lämna en kriminell livsstil ser ut att ha bra resultat och har kö till sin verksamhet. Det behöver utökas och permanentas. Allt annat vore kortsiktigt. Vi behöver utveckla vårt arbete med demokratifrågor, både mellan den politiska arenan och medborgarna, men också i alla våra verksamheter.

Utveckla Järvafältet till ett friluftsområde som Stockholmare vill besöka! Ha kvar och utveckla discgolfparken, se till att det finns löpspår, skidspår (varför inte låna ut skidor gratis till barn på våra gårdar Akalla by och Husby gård?) och bygg utomhusbadet vid Eggeby gård. Ett bad med stark attraktionskraft men som självklart tar hänsyn till den kringliggande naturen. Ett sådant bad går säkert att bygga så att delar av det kan användas som skridskorink vintertid. Sådana investeringar kommer att stärka Järvafältet attraktivitet.

Att lämna bostadspolitikerna utanför är svårt. Vi är glada att staden har höga ambitioner när det gäller byggande av bostäder, att man strävar efter att bygga billigare och att man ser till att bygga hyresrätter. Men det är svårt att se att hyrorna kommer att hamna på en nivå som ger de med knappa ekonomiska resurser möjlighet att efterfråga bostäder som det ser ut nu. På något sätt behöver subventioner av bostadsbyggandet bli kraftfullare om det ska ge de resultat vi hoppas på. Det finns anledning att fundera på ifall inkomstkraven måste sänkas mer och trångboddhetsnormen behöver förändras. I vår stadsdel har vi många stora familjer och det behöver också planeras för när man bygger nya bostäder. Stora bostäder behövs på andra håll i staden. Det behöver även byggas bostäder i våra stadsdelar. Det kan med fördel vara stadsradhus och bostadsrätter i de delar av stadsdelen där hyresrätterna dominerar. Låt medborgarna komma med idéer om platser att bygga på, det finns utrymme. Intressanta projekt nu är överdäckningarna, något som vi bör arbeta mer med. Det ger förhoppningsvis också ett lägre trafikbuller på Järvafältet – som efter ombyggnationerna av de stora vägarna är extremt bullerutsatt.

Förvaltningen lyfter i sitt svar att nyanlända flyktingar, inklusive ensamkommande flyktingbarn, berör alla våra verksamhetsområden. Eftersom många kommer som anhöriginvandrare blir det naturligt att vi får fler personer att ta emot än de flesta andra stadsdelar. Detta är en fråga som kräver att staden tar ett samlat grepp kring frågorna och ser till att mottagandet fördelas jämnare, även i skolorna, och att vi på olika sätt får stöd centralt ifrån. Det blir kontraproduktivt att låta de mest socioekonomiskt utsatta stadsdelarna bära det största ansvaret.

Att boende i Rinkeby-Kista i så stor utsträckning har långt mycket sämre livsvillkor än genomsnittet i Stockholms stad är ett stort misslyckande. Det gagnar inte samhället i det stora hela eller på sikt och det är en utveckling som måste brytas. Det är viktigt att förstå att stadsdelsnämnderna ensamma

inte kan lösa alla dessa strukturella problem, även om vi bär ett stort ansvar och kan göra mycket. Det krävs extra åtgärder om vi ska kunna bli en stad som håller samman. En långsiktig och ordentlig satsning.

Ingen vinner på ojämlikhet. Den skapar spänningar och motsättningar som i längden kostar mer och drabbar hela staden.